

142

ODPIŚ

Sygn. akt VI ACa 451/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 28 października 2011 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia SA	– Teresa Mróz
Sędzia SA	– Krzysztof Tucharz
Sędzia SO del.	– Jacek Sadomski (spr.)
Protokolant	– sekr. sąd. Edyta Kaczmarek- Kępińska

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2011 r. w Warszawie
na rozprawie
sprawy z powództwa Sp. z o.o. w K
przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
o uznanie praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nałożenie
kary pieniężnej
na skutek apelacji powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i
Konsumentów
z dnia 14 grudnia 2010 r.
sygn. akt XVII AmA 209/09

1. oddała apelację,
2. zasądza od Sp. z o.o. w K na rzecz Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt)
złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

*Na oryginale właściwe podpisy.
Za zgodność z oryginałem stwierdzam
Sekretarz Sądowy*

Sygn. akt VIA Ca 451/11

Uzasadnienie

Decyzją nr _____ z dnia 7 października 2009 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów bezprawne, godzące w interesy konsumentów, działania przedsiębiorcy _____ spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K _____ polegające na:
 - 1) stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą „Regulamin świadczenia usług przez _____ Sp. z o.o.” postanowienia umownego, wpisanego na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o treści: „Wszelkie spory wynikające z Umowy usługi pocztowej oraz niniejszego Regulaminu rozpoznawane będą przez Sąd powszechny właściwy dla siedziby Operatora” (par. 27 ust. 1 wzorca) – co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.),
 - 2) zamieszczeniu w Regulaminie świadczenia usług przez _____ Sp. z o.o. postanowień o treści:
 - „Z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania usługi pocztowej przysługuje odszkodowanie:
 - a) za utratę przesyłki poleconej ekspresowej – w wysokości żądanej przez nadawcę, nie wyższej jednak niż dwudziestokrotność opłaty pobranej przez operatora za jej nadanie,
 - b) za utratę paczki – w wysokości żądanej przez nadawcę, nie wyższej jednak niż pięciokrotność opłaty pobranej za jej nadanie”; (...),
 - „Reklamacja z tytułu niewykonania usługi, w postaci utraty przesyłki rejestrowanej, rozpatrywana będzie dopiero po upływie 30 dni od dnia nadania przesyłki rejestrowanej.” (par. 22 ust. 3) – co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i ust. 2 u.o.k.k.
- oraz stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 5.08.2009 r.
- II. Na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w zw. z art. 83 oraz art. 33 ust. 6 u.o.k.k. umorzył postępowanie przeciwko _____ w sprawie praktyk naruszających

zbiorowe interesy konsumentów w zakresie stosowania postanowień art. 6 ust. 6 i art. 9 ust. 7 wzorca umowy pod nazwą „Umowa o świadczenie usług pocztowych”.

- III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 33 ust. 6 u.o.k.k. nałożył na spółkę kary pieniężne płatne do budżetu państwa w wysokości:
- 1) 11.808,00 zł z tytułu naruszenia zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. w zakresie opisanym w pkt. I.1. decyzji,
 - 2) 39.361,00 zł z tytułu naruszenia zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i ust. 2 u.o.k.k. w zakresie opisanym w pkt. I.2. decyzji.
- IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 w zw. z art. 80 w zw. z art. 33 ust. 6 u.o.k.k. obciążył i kosztami postępowania i zobowiązał go do zwrotu Prezesowi UOKiK kosztów postępowania w kwocie 43,00 zł.

Spółka złożyła odwołanie od powyższej decyzji, zaskarżając ją w punkcie I ppkt 1 i 2 i w punkcie III, wnosząc o zmianę punktu I ppkt 1, gdyż postanowienie tej treści nie jest stosowane przez powoda do dnia 1.08.2008 r., umorzenie postępowania co do punktu I ppkt 2, uchylenie w punkcie III postanowienia o nałożeniu kar pieniężnych i odstąpienie od nałożenia tych kar – w związku z treścią art. 111 u.o.k.k., a także o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Spółka zarzuciła naruszenie:

- I. przepisów prawa materialnego:
- a) art. 58 ust. 1 PrPoczt – przez uznanie, że znajduje on zastosowanie do operatorów niepublicznych, jakim jest I
 - b) art. 3 pkt. 25 PrPoczt – przez uznanie, że powód świadczy usługi powszechne,
 - c) § 1, 2 i 6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 13.10.2003 r. w sprawie reklamacji powszechnej usługi pocztowej w zakresie przesyłki rejestrowanej i przekazu pocztowego (Dz.U. Nr 183, poz. 1795 ze zm.) – przez uznanie, że znajdują one zastosowanie do utraty przesyłki rejestrowanej niebędącej powszechną usługą pocztową,
 - d) art. 2, 7, 20, 22 i 31 ust. 3 Konstytucji – przez uznanie, że Regulamin odwoływającego zawiera zapisy sprzeczne z przepisami z punktów a) – c) i znajdują one zastosowanie do operatorów niepublicznych, co narusza zasady konstytucyjne,

- e) art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095 ze zm.) – powodujące, że organy administracji publicznej nie sprzyjają powstawaniu konkurencji na rynku,
 - f) art. 24 ust. 2 u.o.k.k. przez uznanie, że zapisy Regulaminu z punktu I ppkt 2 decyzji stanowią praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów,
 - g) art. 106 ust. 1 pkt 4 i art. 111 u.o.k.k. przez nałożenie kar pomimo istnienia okoliczności łagodzących i pozwalających na odstępianie od wymierzenia takiej kary,
- II. naruszenie prawa procesowego, to jest art. 6 i 8 k.p.a. i art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 84 u.o.k.k. przez naruszenie zasady praworządności i zasady pogłębiania zaufania do organów państwa, pominięcie przeprowadzenia dowodów z regulaminów świadczenia usług pocztowych innych operatorów pocztowych i ustalenia wzorca dobrych obyczajów w oparciu o art. 58 ust. 1 PrPoczt i § 6 ust. 1 rozporządzenia.

Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2010 r. 2010 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że:

- I. stwierdził zaniechanie stosowania praktyki opisanej w punkcie I ppkt 1 decyzji z dniem 1 lipca 2008 r., zaś praktyki opisanej w punkcie I ppkt 2 decyzji z dniem 5 sierpnia 2009 r.,
- II. nie uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ki polegającego na zamieszczeniu w „Regulaminie świadczenia usług przez Sp. z o.o.” postanowienia o treści: „Reklamacja z tytułu niewykonania usługi, w postaci utraty przesyłki rejestrowanej, rozpatrywana będzie dopiero po upływie 30 dni od dnia nadania przesyłki rejestrowanej.”
- III. zmniejszył orzeczoną w pkt III ppkt 1 decyzji karę pieniężną z kwoty 11.808,00 zł do kwoty 8.434,00 zł,
- IV. zmniejszył orzeczoną w III ppkt 2 decyzji karę pieniężną z kwoty 39.361,00 zł do kwoty 19.680,00 zł .

W pozostałym zakresie sąd oddalił wniesione odwołanie oraz zasądził od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz spółki kwotę 508,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Koszty zastępstwa procesowego pomiędzy stronami zniósł.

Podstawą wydanego przez sąd okręgowy rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne.

W latach 2008-2009 Prezes UOKiK prowadził badanie rynku usług pocztowych i kurierskich, mających na celu ustalenie, czy warunki świadczenia usług stosowane w obrocie z konsumentami przez firmy kurierskie działające na terenie województwa małopolskiego oraz podkarpackiego są zgodne z przepisami prawa. Kontrolą została objęta spółka . W toku postępowania wyjaśniającego zostało ustalone, że wzorce umowne stosowane w obrocie przez zawierają postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, a także zawierają braki, które mogą stanowić naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jako bezprawne działanie przedsiębiorcy. Postanowieniem z dnia 6.05.2009 r. Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie podejrzenia stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie we wzorcach umowy postanowień umownych wpisanych do rejestru postanowień jako niedozwolone oraz naruszenia obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, pełnej i prawdziwej informacji oraz zamieszczenia w regulaminie postanowienia, które może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 2 u.o.k.k. Regulamin spółki o treści przyjętej w dniu 9.07.2007 r. zawierał m.in. następujące zapisy:

- „Z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania usługi pocztowej przysługuje odszkodowanie: 1) za utratę przesyłki poleconej ekspresowej – w wysokości żądanej przez nadawcę, nie wyższej jednak niż dwudziestokrotność opłaty pobranej przez operatora za jej nadanie, 2) za utratę paczki – w wysokości żądanej przez nadawcę, nie wyższej jednak niż pięciokrotność opłaty pobranej za jej nadanie” (§ 23 ust. 1 pkt 1-2),
- „Reklamacja z tytułu niewykonania usługi, w postaci utraty przesyłki rejestrowanej, rozpatrywana będzie dopiero po upływie 30 dni od dnia nadania przesyłki rejestrowanej.” (§ 23 ust. 3),
- „Wszelkie spory wynikające z Umowy usługi pocztowej oraz niniejszego Regulaminu rozpoznawane będą przez Sąd powszechny właściwy dla siedziby Operatora.” (§ 27 ust. 1).

W toku postępowania, pismem z dnia 22.05.2009 r., poinformował, że nie stosuje już zapisu dotyczącego zastrzeżenia sądu właściwego dla siedziby

operatora, gdyż z dniem 1.07.2008 r. wprowadzono nową wersję Regulaminu, zaś od dnia 10.04.2009 r. obowiązuje najnowsza wersja Regulaminu. Odnosił się do kwestii związanych z § 23 Regulaminu stojąc na stanowisku, że zakwestionowane zapisy są zgodne z prawem. Wskazał również, że Umowa odnosi się do obrotu profesjonalnego i nie zdarzyło się, aby konsument żądał zawarcia umowy w oparciu o ten wzorzec. Aby rozwiać wątpliwości, zobowiązał się dodać do tego wzorca umownego zapis o następującej treści „Niniejsza umowa nie jest zawierana w stosunkach z konsumentami”. Natomiast pismem z dnia 25.06.2009 r. spółka , podtrzymując swoje stanowisko, zobowiązała się dostosować treść Regulaminu do wymagań Prezesa UOKiK. Regulamin o takiej treści został przyjęty w dniu 5.08.2009 r.

Przychód za 2008 r. wyniósł łącznie : zł, z czego kwota zł stanowiła przychód z tytułu świadczonych usług pocztowych.

Po poinformowaniu o zakończeniu postępowania dowodowego w sprawie i wyznaczeniu terminu na zapoznanie się strony z aktami , Prezes UOKiK wydał w dniu 7.10.2009 r. decyzję nr , stanowiącą przedmiot zaskarżenia w tej sprawie.

Sąd okręgowy wskazał, że zaskarżona decyzja Prezesa UOKiK z dnia 7 października 2009 r. odnosiła się do dwóch kwestii: po pierwsze, stosowania przez w Regulaminie klauzuli (postanowienia umownego) wpisanej na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone prowadzonego przez Prezesa UOKiK, a po drugie – zamieszczenia w tymże Regulaminie dwóch postanowień, których stosowanie stanowi naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Odnosząc się do tej pierwszej kwestii Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wskazał, że w tym zakresie zostały spełnione przesłanki dla uznania, że zaistniała praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów polegająca na stosowaniu postanowienia wzorca umownego, który został wpisany do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k.). Przesłankami takiej praktyki są: 1) działanie przedsiębiorcy, 2) noszące znamiona bezprawności polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru, 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów. Jak podkreślił sąd okręgowy, praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumenta w rozumieniu powyższego przepisu obejmuje również przypadki wprowadzania

jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia wzorca pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru. W ocenie sądu okręgowego nie budziło wątpliwości w tej sprawie, że zakwestionowany zapis § 27 ust. 1 Regulaminu powoda o treści „Wszelkie spory wynikające z Umowy usługi pocztowej oraz niniejszego Regulaminu rozpoznawane będą przez Sąd powszechny właściwy dla siedziby Operatora” odpowiada postanowieniom wpisanym do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 92, 388, 801, 817, 1280. Na taką ocenę nie ma wpływu użycie w powyższych postanowieniach wpisanych do rejestru nieco innych wyrazów niż w przypadku postanowienia Regulaminu powoda, gdyż treść zapisu Regulaminu jest tożsama z tymi postanowieniami. We wszystkich tych sprawach klauzule prorogacyjne uznane zostały za sprzeczne z przepisami kodeksu postępowania cywilnego, gdyż sądem właściwym do rozpatrzenia wniesionego powództwa jest sąd właściwości ogólnej pozwanego (art. 27 k.p.c.) lub sąd miejsca wykonania umowy (art. 34 k.p.c.), a więc zapis w Regulaminie, podobnie jak postanowienia już wpisane do rejestru, jest postanowieniem, o jakim mowa w art. 385¹ § 1 k.c. i spełnia przesłanki określone w art. 385³ pkt 23 k.c., gdyż narzuca rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy, a może stanowić dodatkową dolegliwość dla konsumenta, ograniczając realizację przysługujących mu praw. Takie działanie powoda wypełniało znamiona określone w art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. Jednocześnie powyższe działanie powoda godziło, w ocenie sądu okręgowego, w zbiorowy interes konsumentów. Sąd okręgowy podkreślił przy tym, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Sformułowanie to należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych konsumentów, których interesy zostały naruszone, nie decyduje o tym, czy dana praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest takie zachowanie przedsiębiorcy, które jest podejmowane w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy,

w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy. Zbiorowy interes konsumentów, o którym mowa w tym przepisie, oznacza interes szerokiego kręgu (nieindywidualizowanego co do liczby i tożsamości) konsumentów – zarówno aktualnych, jak i potencjalnych – adresatów bezprawnych praktyk stosowanych przez przedsiębiorcę oraz interesy grupy konsumentów, która jest dostatecznie liczna i charakteryzuje się wspólną cechą. Jeżeli potencjalną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach, to ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów. Oceniane w niniejszej sprawie zachowanie spółki dotyczy szerokiego kręgu konsumentów, wszystkich osób, które są jego klientami, korzystają ze świadczonych przez niego usług i wszystkich jego potencjalnych klientów. Każdy konsument mógł być więc dotknięty praktyką stosowaną przez powoda. Jest więc oczywiste, że nie chodzi tu o „sumę indywidualnych interesów konsumentów”, ale o zbiorowy interes konsumentów. Jednocześnie okoliczność, że w okresie stosowania postanowienia umownego wpisanego do rejestru nie zostało wytoczone żadne powództwo przez konsumenta, nie oznacza, że nie doszło do naruszenia interesu konsumentów, gdyż naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów jest stosowanie wobec nieograniczonego kręgu konsumentów klauzuli wpisanej do rejestru klauzul niedozwolonych, zaś zapis odnoszący się do właściwości sądu, zawierający klauzulę prorogacyjną, może utrudniać konsumentom dochodzenie roszczeń. Sąd okręgowy ustalił przy tym, że praktyka powoda dotycząca stosowania w Regulaminie klauzuli prorogacyjnej, zaprzestana została z dniem 1 lipca 2008 r. Wynika to jednoznacznie z zestawienia treści tego wzorca w brzmieniach obowiązujących od dnia 9 lipca 2007 r. i od dnia 1 lipca 2008 r. Ponadto okoliczność ta została przyznana w odpowiedzi na odwołanie. W efekcie sąd okręgowy zmienił punkt I zaskarżonej decyzji stwierdzając zaniechanie stosowania praktyki opisanej w punkcie I ppkt 1 decyzji z dniem 1.07.2008 r., zaś praktyki opisanej w punkcie I ppkt 2 z dniem 5.08.2009 r. Jednocześnie sąd okręgowy wskazał, że zmiana ustaleń co do daty zaniechania praktyki opisanej w punkcie I ppkt 1 decyzji uzasadnia zmniejszenie wysokości nałożonej przez Prezesa UOKiK kary pieniężnej za stosowanie tej praktyki. Obniżając z tych względów ustaloną przez Prezesa UOKiK kwotę bazową o kolejne % - z uwagi na zaprzestanie stosowania przez powoda

powyższej praktyki z dniem 1 lipca 2008 r. – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił ostateczną wysokość kary na kwotę 8.434,00 zł (punkt I ppkt 3 wyroku). Sąd okręgowy nie uwzględnił w tym zakresie dalej idącego wniosku powoda o odstąpienie od wymierzenia kary. Jak podkreślił sąd okręgowy, kary pieniężne stanowią istotny instrument, który przyczynić się ma do przestrzegania przepisów ustawy antymonopolowej przez przedsiębiorców, a także stosowania się przez nich do treści orzeczeń organów antymonopolowych. Kara pieniężna za stosowanie praktyk antykonkurencyjnych ma charakter represyjno-wychowawczy i jest ona nakładana i wykonywana w celu zachowania i przestrzegania obowiązującego porządku prawnego. Ma ona na celu zarówno prewencję, tj. zapobieganie w przyszłości tego rodzaju naruszeniom przepisów ustawy, jak i represję, czyli stanowić odczuwalną dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy. Odnosząc się do pozostałych dwóch postanowień zawartych w Regulaminie powoda i dotyczących odszkodowania w przypadku utraty przesyłki polecanej ekspresowej i utraty paczki oraz terminu, od którego ma być rozpatrywana reklamacja z tytułu niewykonania usługi w postaci utraty przesyłki rejestrowanej, sąd okręgowy nie podzielił stanowiska Prezesa UOKiK, że w tym zakresie w odniesieniu do operatorów niepublicznych istnieje luka w prawie, która uzasadnia stosowanie w drodze analogii postanowień Prawa pocztowego odnoszących się do operatorów publicznych. Po dokonaniu wykładni systemowej ustawy Prawo pocztowe, uwzględniając również dyrektywy wykładni funkcjonalnej oraz odwołując się do woli ustawodawcy rekonstruowanej na podstawie treści uzasadnienia do projektu ustawy, sąd okręgowy uznał, że ustawodawca celowo w tym zakresie zróżnicował reżimy prawne odnoszące się do operatorów publicznych i niepublicznych. Ponadto rozszerzająca wykładnia przepisów Prawa Poczтового zastosowana w tej sprawie przez pozwanego, nakłada na przedsiębiorców będących operatorami niepublicznymi ograniczenia, których nie przewidział dla nich ustawodawca, i tym samym w sposób arbitralny ogranicza zakres przysługującej im wolności gospodarczej. Jak wskazał sąd okręgowy, odpowiedzialność operatora niepublicznego z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania usługi pocztowej uregulowana jest według zasad ogólnych, to jest przepisami art. 471 i n. k.c. w zw. z art. 57 ust. 1 PrPoczt. Odmienne więc niż odpowiedzialność operatora publicznego, oparta została na zasadzie winy, zaś wysokość odszkodowania regulowana jest zasadą wynikającą

z art. 361 § 2 k.c. Pomimo, że sąd okręgowy nie podzielił poglądu prezentowanego przez pozwanego co do konieczności stosowania w odniesieniu do powoda w drodze analogii przepisów Prawa Poczтового dotyczących obowiązku operatora publicznego, uznał, że czyn powoda polegający na zawarciu w Regulaminie klauzul dotyczących ograniczenia odpowiedzialności odszkodowawczej stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. W tym zakresie sąd okręgowy odwołał się do przepisów kodeksu cywilnego, w tym przepisów regulujących prawa konsumenckie, w szczególności art. 385¹ k.c. W ocenie sądu okręgowego, powód wbrew przepisowi art. 385³ pkt 2 k.c. w zw. z art. 57 ust. 1 PrPoczt ograniczył swoją odpowiedzialność wobec konsumentów z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania usługi pocztowej wskazując maksymalną granicę odpowiedzialności. Takie ograniczenie zostało przewidziane ustawowo, jednak jedynie w przypadku operatora publicznego. Natomiast operator niepubliczny ograniczać swojej odpowiedzialności wobec konsumenta nie może. Zatem działanie powoda w tym zakresie w sposób oczywisty spełnia przesłanki praktyki określonej w art. 24 u.o.k.k., gdyż jest bezprawnym działaniem przedsiębiorcy naruszającym zbiorowe interesy konsumentów. Jednocześnie, w wyniku stosowania przez powoda zakwestionowanego w decyzji postanowienia dotyczącego ustalenia górnej granicy odszkodowania, doszło do naruszenia obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Sąd okręgowy uznał natomiast, w tym zakresie uwzględniając wniesione odwołanie, że nie stanowi naruszenia zbiorowych interesów konsumentów działanie powoda polegające na posługiwaniu się w Regulaminie klauzulą, zgodnie z którą reklamacja z tytułu niewykonania usługi, w postaci utraty przesyłki rejestrowanej, rozpatrywana będzie dopiero po upływie 30 dni od dnia nadania przesyłki rejestrowanej. Zamieszczenie w Regulaminie terminu 30 dni, po którym będzie rozpatrywana reklamacja, nie naruszyło terminu przewidzianego w tym właśnie przepisie, skoro wprowadzenie trybu reklamacyjnego stanowiło jego uprawnienie, a nie obowiązek. Poza tym terminu 30 dni nie można uznać za długi, czy rażąco długi, chociażby z uwagi na możliwe problemy z doręczeniem przesyłki, wynikające np. z nieobecności adresata w domu, problemami komunikacyjnymi itd., jak również mając na uwadze treść art. 62 ust. 2 PrPoczt, gdyby odnieść go do operatora niepublicznego (co znajduje odzwierciedlenie w Regulaminie powoda). Nie mamy do czynienia z rażącym wydłużeniem terminu w

stosunku do zasad obowiązujących operatora publicznego. Nie można tu więc mówić o bezprawnym działaniu przedsiębiorcy, a działanie w tym zakresie nie wypełnia przesłanek określonych w art. 24 u.o.k.k., w szczególności samo zastosowanie takiego postanowienia nie stanowi naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

W świetle powyższego sąd okręgowy uznał za zasadne zmniejszenie wysokości kary pieniężnej nałożonej na powoda w punkcie III ppkt 2 zaskarżonej decyzji. Ponieważ jedna z praktyk stanowiących podstawę wymierzenia kary nie stanowiła praktyki ograniczającej konkurencję, sąd obniżył wysokość wymierzonej kary pieniężnej do połowy ustalonej przez pozwanego kwoty. W pozostałym zakresie odwołanie powoda, jako niezasadne zostało przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalone. Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu sąd pierwszej instancji wskazał art. 100 zd. 1 k.p.c. Na koszty stron w niniejszej sprawie składały się: opłata od odwołania uiszczona przez powoda, wynagrodzenia pełnomocników procesowych stron, ustalone na podstawie § 14 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U Nr 163, poz. 1349 ze zm.), oraz opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa strony powodowej. Ponieważ strony wygrały sprawę po 50%, a więc wygrały i uległy w tym samym stosunku, koszty takie same, jakie stronom się należały, a więc koszty zastępstwa procesowego, należało między nimi znieść, zaś 50% pozostałych kosztów podlegało zasądzeniu od pozwanego na rzecz powoda.

Apelację od wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniosła strona powodowa zaskarżając wyrok w części dotyczącej pkt I ppkt. 4, pkt. II, pkt. III oraz pkt. IV wyroku, wnosząc o jego zmianę w ten sposób, że

- a) pkt. I ppkt. 4 powinien brzmieć: „w punkcie III ppkt. 2 znosi orzeczoną w nim karę pieniężną w kwocie 39.361,00 zł w całości”;
- b) uchyla pkt. II i pkt. IV, a pkt. III staje się pkt. II w brzmieniu: „zasądza od Pozwanego Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz Powoda spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K kwotę

3.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 2.400,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego)."

W apelacji zawarte zostały następujące zarzuty:

1. naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na zaniechaniu wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności przez:
 - a) nieuwzględnienie i brak zastosowania przy rozpatrywaniu sprawy przedstawionego przez Powoda modelu przeciętnego konsumenta - odbiorcy usług pocztowych, który powinien być uważny, rozsądny i dostatecznie dobrze poinformowany;
 - b) brak analizy i ustalenia „istotności” ograniczenia odpowiedzialności powoda wobec konsumenta;
 - c) nieuwzględnienie i brak oceny stanowiska Prezesa UOKiK, że przyjęcie progu ograniczenia odpowiedzialności przez operatora niepublicznego za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usługi pocztowej wobec konsumentów na poziomie ustawowym przewidzianym dla operatora publicznego nie stanowi praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, a w konsekwencji nie jest to istotne ograniczenie odpowiedzialności operatora niepublicznego wobec konsumenta, o którym mowa w art. 385³ pkt. 2 Kodeksu cywilnego;
 - d) nieuwzględnienie i niezastosowanie przepisów przy ocenie „istotności” ograniczenia odpowiedzialności Powoda wobec konsumentów art. 58 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 czerwca 2003 r. Prawo pocztowej (Dz.U. z 2008 r., nr 189, późn. zm.) określającego maksymalne progi odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań przez operatora publicznego, co oznaczać musi tym samym, że progi te są zgodne z prawem, a zatem tym bardziej nie ograniczają istotnie wspomniane odpowiedzialności operatora niepublicznego wobec konsumentów.
2. naruszenie prawa procesowego - art. 328 § 2 kpc poprzez niezastosowanie polegające na niewyjaśnieniu w uzasadnieniu wyroku istotnych okoliczności sprawy, jak i nieodniesieniu się do zarzutów i twierdzeń powołanych przez powoda (m.in. sąd nie wskazał, czy zawarta w Regulaminie klauzula umowna, ograniczająca odpowiedzialność operatora niepublicznego, jest sprzeczna z

dobrymi obyczajami, a jeżeli tak - to z jakimi? W jaki sposób należy ustalić te dobre obyczaje, wg jakich kryteriów i przesłanek?).

- 3. naruszenie prawa procesowego – art. 232 i 321 kpc – poprzez niezastosowanie polegające na zastąpieniu inicjatywy dowodowej i inicjatywy procesowej stron, konkretnie Prezesa UOKiK, który nie podnosił zarzutu naruszenia przez powoda art. 385³ pkt 2 KC, a który to przepis Sąd I instancji przyjął jako podstawę orzeczenia o sprzeczności z prawem zapisu regulaminu Powoda;
- 4. naruszenie prawa materialnego - art. 385³ pkt. 2 KC - poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że operator niepubliczny nie może w żaden sposób wprowadzać do swoich regulaminów klauzul umowy ograniczających jego odpowiedzialność wobec konsumentów za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usługi pocztowej, choć z ww. przepisu wynika tylko zakaz istotnego ograniczania odpowiedzialności wobec konsumentów, które w niniejszej sprawie - w ocenie Powoda - nie zachodzi;
- 5. naruszenie prawa materialnego - art. 24 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2007, nr 50, póź. 331 z późn. zm.) poprzez niewłaściwe zastosowanie tj. przyjęcie, że „w wyniku stosowania przez powoda zakwestionowanego w decyzji postanowienia dotyczącego ustalenia górnej granicy odszkodowania, doszło do naruszenia obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji”, podczas gdy Powód w regulaminie świadczenia swoich usług wyraźnie informował wszystkich swoich klientów, także konsumentów, o ograniczeniu odpowiedzialności, a zapisy te były i są powszechnie dostępne w każdym punkcie obsługi klienta Powoda, jak i na jego stronie internetowej [www. pl](http://www.pl).

Rozpoznając sprawę w graniach zaskarżenia, sąd apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja powoda jest niezasadna i podlega oddaleniu. Sąd pierwszej instancji prawidłowo dokonał ustaleń faktycznych w tej sprawie i w tym zakresie sąd apelacyjny ustalenia te przyjmuje za własne. W kwestiach istotnych dla rozstrzygnięcia tej sprawy prawidłowe są również oceny prawne wyrażone przez sąd okręgowy. Podzielić należy pogląd wyrażony przez samego skarżącego we

wniesionej apelacji, że „wyrok sądu I instancji zawiera trafne i bardzo cenne uwagi, spostrzeżenia i wnioski dotyczące rynku usług pocztowych” oraz, że obszernie uzasadnienie tego wyroku zostało sporządzone w sposób bardzo rzetelny i profesjonalny (s. 3-4 apelacji).

Powód we wniesionej apelacji kwestionuje ocenę sądu pierwszej instancji w zakresie uznania, że zamieszczenie w Regulaminie świadczenia usług przez

sp. z o.o. postanowienia przewidującego ograniczenie odpowiedzialności odszkodowawczej powoda za utratę przesyłki poleconej ekspresowej do wysokości dwudziestokrotności opłaty pobranej przez operatora oraz za utratę paczki do wysokości pięciokrotności opłaty pobranej za jej nadanie stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Kwestionuje również zasadność nałożenia za ten czyn kary pieniężnej w wysokości ustalonej przez sąd okręgowy na poziomie 19.681 zł.

W ocenie sądu apelacyjnego zawarte w apelacji zarzuty są niezasadne i nie mogą skutkować zmianą zaskarżonego wyroku w zakresie wskazanym we wnioskach apelacji.

Trafnie sąd pierwszej instancji przyjął, że w zakresie odpowiedzialności z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania usług pocztowych, w tym odpowiedzialności za utratę przesyłki, prawo polskie przewiduje dwa odrębne reżimy odpowiedzialności w zależności od tego, czy odpowiedzialność ta dotyczy operatora publicznego, czy też operatora niepublicznego. Zgodnie z przepisami ustawy Prawo pocztowe odpowiedzialność operatora publicznego oparta została na zasadzie ryzyka (art. 57 ust. 2 Prawa pocztowego). Tej zasadzie odpowiedzialności kontraktowej (surowszej aniżeli podstawowa zasada winy) odpowiada zarazem wprowadzone przez ustawę ograniczenie odpowiedzialności operatora publicznego. Zgodnie z art. 57 ust. 3 Prawa pocztowego operator publiczny odpowiada za niewykonanie lub nienależyte wykonanie powszechnej usługi pocztowej jedynie w zakresie określonym ustawą, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie powszechnej usługi pocztowej jest następstwem czynu niedozwolonego. Z kolei art. 58 Prawa pocztowego wprowadza kwotowe ograniczenie odpowiedzialności odszkodowawczej operatora publicznego, również w zakresie odpowiedzialności za utratę przesyłki poleconej oraz utratę paczki

pocztowej. Zgodnie z art. 58 ust. 1 Prawa pocztowego, odpowiedzialność operatora publicznego ograniczona jest w przypadku utraty przesyłki poleconej do wysokości nie wyższej niż pięćdziesięciokrotność opłaty pobranej przez operatora publicznego za traktowanie przesyłki jako przesyłki poleconej, zaś w przypadku utraty paczki pocztowej do wysokości nie wyższej niż dziesięciokrotność opłaty pobranej za jej nadanie. Natomiast odpowiedzialność operatora niepublicznego, zgodnie z art. 57 ust. 1 Prawa pocztowego kształtowana jest zgodnie z ogólnymi regułami reżimu odpowiedzialności kontraktowej przewidzianej w kodeksie cywilnym. Jest to więc odpowiedzialność odszkodowawcza oparta na zasadzie winy (art. 471 w zw. z art. 472 k.c.). Zakres odpowiedzialności odszkodowawczej operatora niepublicznego wyznacza zaś ogólna dyrektywa wynikająca z art. 361 § 2 k.c., zgodnie z którą naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (zasada pełnego odszkodowania).

Oceniając w świetle powyższych ustaleń klauzule ograniczające odpowiedzialność powoda zawarte w stosowanym przez niego regulaminie sąd okręgowy trafnie, jako wzorzec kontroli w zakresie umów zawieranych z konsumentami, przywołał art. 385¹ k.c. oraz art. 385³ pkt 2 k.c. Nie można przy tym podzielić zarzutu zawartego w apelacji, że przywołanie przez sąd tego wzorca kontroli stanowiło naruszenie art. 232 i 321 k.p.c. albowiem wzorzec ten nie został przywołany przez Prezesa UOKiK. Wskazać bowiem należy, że sąd ma obowiązek stosować obowiązujące prawo niezależnie od zarzutów i wniosków składanych w tym zakresie przez strony (*iura novit curia*). Nie można więc uznać, że ocena klauzuli umownej stosowanej przez powoda dokonana przez sąd w kontekście art. 385¹ i art. 385³ k.c. stanowiła naruszenie zasady orzekania w granicach żądania stron. Powołanie się zaś w kontekście stosowania prawa materialnego na naruszenie reguł postępowania dowodowego (art. 232 k.p.c.) stanowi oczywiste nieporozumienie.

Zgodnie z art. 385³ pkt 2 k.p.c. tzw. klauzulę szarą, a więc klauzulę uznawaną w razie wątpliwości za niedozwoloną w obrocie konsumenckim, stanowi klauzula wyłączająca lub istotnie ograniczająca odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Przedmiotem oceny w

tej sprawie było postanowienie zawarte w Regulaminie powoda, zgodnie z którym odpowiedzialność powoda z tytułu utraty przesyłki poleconej ekspresowej ograniczona została do dwudziestokrotności opłaty pobranej przez operatora, zaś odpowiedzialność za utratę paczki ograniczona do wysokości pięciokrotności opłaty pobranej za jej nadanie. Powód nie tylko więc w swoim Regulaminie posłużył się przewidzianym w Prawie pocztowym wzorcem ograniczającym odpowiedzialność operatora publicznego, który odpowiada w sposób zastrzyony na zasadzie ryzyka, ale co więcej ograniczył swoją odpowiedzialność, oparta na zasadzie winy, w istotny sposób poniżej poziomu wynikającego z tego wzorca. W świetle bowiem art. 58 Prawa pocztowego, odpowiedzialność operatora publicznego za utratę przesyłki poleconej ograniczona została do pięćdziesięciokrotności pobranej opłaty, zaś odpowiedzialność za utratę paczki ograniczona do dziesięciokrotności pobranej opłaty. W efekcie zasadnie sąd pierwszej instancji ocenił, że takie ograniczenie odpowiedzialności powoda stanowi ograniczenie istotne w świetle art. 385³ pkt 2 k.c. i tym samym stosowanie przewidującej je klauzuli zawartej w Regulaminie stosowanym przez powoda jest bezprawnym działaniem naruszającym zbiorowe interesy konsumentów w świetle art. 24 u.o.k.k.

W świetle powyższego bezzasadne są zarzuty apelacji odwołujące się do stanowiska Prezesa UOKiK co do dopuszczalnego poziomu ograniczeń odpowiedzialności odszkodowawczej powoda oraz nieuwzględnienia przez sąd pierwszej instancji przepisów art. 58 ust. 1 i 2 Prawa pocztowego. Wbrew bowiem zarzutom apelacji, sąd pierwszej instancji szczegółowo rozważył argumentację Prezesa UOKiK, skutecznie ją podważając. Trafnie zakwestionował zwłaszcza rozszerzającą wykładnię przepisów Prawa pocztowego prezentowaną przez Prezesa UOKiK, który zasady dotyczące odpowiedzialności operatorów publicznych odnosił w drodze analogii również do operatorów niepublicznych. Argumentacja sądu okręgowego jest w ocenie sądu apelacyjnego przekonująca. Została zaprezentowana w uzasadnieniu wydanego wyroku w sposób wyczerpujący i tym samym nie ma potrzeby jej ponownego przytaczania. Niezależnie jednak od powyższego zauważyć należy, że zawarte w Regulaminie klauzule ograniczające odpowiedzialność odszkodowawczą powoda znacznie przekraczały wzorzec ograniczeń wynikający z art. 58 ust. 1 Prawa pocztowego. Tym samym nie wnosi nic do rozstrzygnięcia tej sprawy powoływanie się w

apelacji na wzorzec zawarty w art. 58 ust. 1 Prawa pocztowego. Wzorzec ten nie został bowiem przez stronę powodową zachowany. Podobnie za nieskuteczny w tym kontekście uznać należy zarzut naruszenia art. 385³ k.c. Fakt późniejszego dostosowania postanowień Regulaminu powoda do wzorca wynikającego z Prawa pocztowego nie stanowił przedmiotu orzekania w tej sprawie i wykraczał poza podstawę faktyczną wydanego przez sąd okręgowy rozstrzygnięcia. Przedmiotem oceny w świetle art. 24 ust. 1 i 2 u.o.k.k. była bowiem treść klauzul zawartych w Regulaminie powoda przed dokonaniem zmian dostosowujących je do treści art. 58 ust. 1 i 2 Prawa pocztowego. Ponadto fakt ten był pomiędzy stronami niesporny. Z tych względów sąd apelacyjny nie uwzględnił zgłoszonych na tę okoliczność w apelacji wniosków dowodowych w postaci przesłuchania świadków B i G i A i W (art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). W końcu wskazać należy, wbrew zarzutom zawartym w apelacji, że powyższa okoliczność, to jest późniejsze dostosowanie Regulaminu powoda do żądania Prezesa UOKiK, została uwzględniona jako okoliczność łagodząca przy wymiarze kary pieniężnej. Okoliczność tę uwzględnił również sąd okręgowy, czemu dał wyraz w sporządzonym uzasadnieniu.

Dokonane przez sąd okręgowy ustalenia i oceny prawne w zakresie zawartych w Regulaminie powoda klauzul dotyczących ograniczenia odpowiedzialności odszkodowawczej oraz terminów rozpatrywania reklamacji skutkowały zmianą zaskarżonej decyzji Prezesa UOKiK w przedmiocie kary pieniężnej wymierzonej powodowej spółce. Zważywszy, że sąd okręgowy uznał, że druga z tych klauzul nie stanowi praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o połowę obniżył wysokość kary pieniężnej wymierzonej przez Prezesa UOKiK. Zarazem sąd okręgowy nie uwzględnił zawartego w odwołaniu wniosku o odstąpienie od nałożenia kar pieniężnych. W tym zakresie sąd pierwszej instancji trafnie wskazał na charakter represyjny i zarazem prewencyjny wymierzonych kar pieniężnych, które poza funkcją penalną pełnią również funkcję odstraszającą oraz stanowią istotny instrument przyczyniający się do przestrzegania przepisów ustawy antymonopolowej przez przedsiębiorców, a także respektowania i stosowania orzeczeń organów antymonopolowych. Sąd apelacyjny w tym zakresie w pełni akceptuje wywody i rozważania Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Nie można podzielić dalszych zarzutów zawartych w apelacji, które w zasadniczej części stanowią polemikę z treścią uzasadnienia sądu pierwszej instancji. W szczególności nie można zgodzić się ze skarżącym co do braku analizy pojęć dobrych obyczajów oraz wzorca przeciętnego konsumenta w zaskarżonym orzeczeniu. Obydwa te pojęcia zostały szczegółowo rozważone przez sąd okręgowy w związku z wydanym w tej sprawie rozstrzygnięciem. Nie można w końcu zgodzić się z zarzutem naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 328 § 2 k.p.c. Wbrew zarzutom apelacji uznać należy, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku sporządzone zostało w sposób wyczerpujący, zawiera logiczne i przekonywujące wywody, który obejmują wszystkie elementy konieczne w świetle art. 328 § 2 k.p.c.

Z tych wszystkich względów sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w pkt I wyroku. Zważywszy, że apelacja powoda została w całości oddalona, sąd na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zasądził od powoda na rzecz pozwanego zwrot kosztów postępowania apelacyjnego, na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego ustalone w wysokości stawki minimalnej, zgodnie z § 14 ust. 3 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.